

Владимир Баровић
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

УДК 079:929 Милојевић П.
Оригиналан научни рад

ПРЕДРАГ МИЛОЈЕВИЋ – МЕДИЈСКИ СВЕДОК ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА¹

Сажетак: У раду се анализира професионална биографија Предрага Милојевића, новинара који је имао најдужи радни век у историји српске журналистике. Посебно се посматра Милојевићев новинарски рад и његово ангажовање пред Други светски рат, када је био шеф Централног прес бироа, врховне цензорске установе Краљевине Југославије. Аутор вреднује и посебно оцењује његов професионални и етички образац рада, и даје своје виђење Милојевићевог идејног усмерења. У раду је анализиран и промишљан Милојевићев стил писања, реченични склоп, утицај „београдске школе“, однос према историјским личностима и остали елементи који утичу на рад новинара. Милојевић је оцењен као велики новинар али су изнети и одређени критички ставови који додатно осветљавају његову личност, која није у довољној мери изучавана у нашој литератури. Анализиран је укупни значај рада и деловања Предрага Милојевића у циљу потпунијег разумевања новије историје српског новинарства.

Кључне речи: новинарство, историја, медији, Предраг Милојевић, идеологија.

УВОД

Историја наше журналистике на жалост, не може се оценити као превише богата литературом и стручним радовима, али је било истакнутих истраживача који су обрађивали значајне историјске личности - новинаре, као што су Димитрије Давидовић, Лаза Костић или Пера Тодоровић. Историјска улога тих личности је велика, о чему сведочи и Дарко Рибникар када оцењује значај зачетника нашег новинарства: „Није претерано рећи да у ослобођењу Србије од турског ропства сем устаника, Карађорђа и Милоша, заслужено место припада, поред Вука и Доситеја и Димитрију Давидовићу“ (Рибникар, 2009: 14).

Водећи се чувеном историчарском максимом „sine ira et studio“, ваља приступити истраживању личности новинара, преводиоца и публицисте Предрага Милојевића, који је својим животом и радом у значајној мери

¹ barovic@gmail.com

обележио и маркирао пут наше новије журналистике. Колики је његов значај и углед најбоље сведочи податак да је био високо цењен у међународним новинарским круговима, јер последњи јавни наступ имао је у Берлину поводом 90. годишњице Удружења иностраних дописника из Немачке, а у спомен књизи „Im Storm der Zeit“ добио је посебно поглавље (Влајчић, 2009: 8). Због професионалног ангажовања и догађаја којима је био сведок, Предраг Милојевић је завредио не само да уђе у ред великих новинара, већ и да његова журналистичка делатност буде истражена као драгоцен фрагмент у ширем мозаику прошлости нашег новинарства.

Милојевић је имао новинарски радни век који је био дуг седам деценија; био је (што је за истраживање веома занимљиво) непрекидно везан за лист браће Рибникар, београдску „Политику“. Иако се оцене о појединим догађајима из његовог живота могу сматрати опречним, сматрам како није претерана оцена да је Предрага Милојевића могуће убрајати у наше најбоље новинаре двадесетог века. Милојевић се својом ерудицијом, познавањем страних језика и широким видицима може маркирати и као врстан интелектуалац, мислилац и публициста, који превазилази оквире журналистичког рада.

Милојевићев животни век готово се поклапа са двадесетим веком, а његова дуга радна каријера у новинарству омогућила је да прати као прави сведок, читав низ значајних историјских догађаја и да интервјуише многе историјске личности, што је могао само велики професионалац и добро образован новинар. Захваљујући високом нивоу етичности Милојевић је са прекидима писао и после Другог светског рата, иако је након ослобођења оптуживан за рад у колаборационистичкој штампи. Милојевић је два пута из политичких разлога избациван из „Политике“, по наредби највиших државних инстанци социјалистичке Југославије, али се као добар познавалац новинарског позива након принудних пауза увек враћао у своју редакцију.

Милојевић је био сведок епохе, јер у његовој новинарској бележници били су познати актери низа догађаја и процеса двадесетог столећа: интервјуисао је Хитлера кад је нацистички вођа био скоро непознат ван Немачке, извештавао је са процеса за паљење немачког парламента бугарском комунисти Димитрову, извештавао је са суђења нацисти Ајхману и фамозном југословенском разбојнику Чаруги. Милојевић је значајан извор информација за савремене истраживаче, јер био је дописник из Берлина и Лондона, обављао је дужност шефа Централног прес бироа, што је била висока позиција у предратној власти, присуствовао је приступању Југославије Тројном пакту и низу других важних историјских догађаја.

Иако не постоји намера да се личности приступа на апологетски већ искључиво критички начин, треба навести да Милојевић за живота није довољно цењен. О томе сведочи и податак да је за више него скроман хонорап у својој „Политици“, након пензионисања објављивао чланке о великим

догађајима и људима које је за радног века упознао. Тек пред крај живота, човеку који је цео радни век посветио „Политици“, тај лист је уручио награду за животно дело. Милојевић је оставио великог трага у историји новинарства и по препознатљивом стилу „београдске школе“, који одликује једноставност и јасноћа казивања. Као великом новинару Предрагу Милојевићу није било тешко да призна како је узор нашао у делима Слободана Јовановића, кога је у писању подражавао.

БИОГРАФИЈА

Биографија личности која је у фокусу истраживања није подробније критички обрађивана, и треба је детаљније експлицирати јер чак ни стручној журналистичкој јавности није довољно позната. Предраг Милојевић је захваљујући дуговечности имао (не)срећу да живи и ради у времену у ком су два светска рата и небројени сукоби однели више живота него сви ратови у људској историји заједно. Било му је суђено да са новинарском бележницом у руци проживи трагични век, који је за њега био један велики новинарски фељтон, јер догађаји се у његовом животу ређају као на некој позорници историјске драме, где су централне личности: Пашић, Радић, Прибићевић, краљ Александар, кнез Павле, Стојадиновић, Цветковић, Симовић, Хитлер, Мусолини, Чембрлен, Черчил, Тито, Стаљин, да набројимо само оне најважније.

Предраг Милојевић рођен је 25.12.1901. године у подунавској пограничној варошици Рам, (а не како у неким званичним биографијама пише у Београду), где је његов отац као царински чиновник по неправди претпостављених био распоређен². По сведочењу потоњег новинара, породица са седморо деце обишла је све царинарнице дуж Саве и Дунава, а свако дете породице Милојевић, мајка Лепосава родила је у другом месту службовања оца Косте. Од 1909. године Милојевићи се трајно настанују у Београду, граду у ком је Предраг похађао основну школу, и који је увек наводио као свој град. Предрага рано губи родитеље, о чему у сећањима пише: „Подигла нас је баба, мајчина мајка. Ушао сам, ето, у девету деценију живота, а ње осамдесет година нема. Али и сада кад год се сетим бабе, мене обузме нека блаженост као да осећам све оно што човека уздиже и чини људским. Бдела је над нама до изнемоглости“ (Милојевић, 1988: 13).

Милојевићев као да је од младости предодређен да буде сведок великих догађаја, јер је доцније забележио како се након атентата у Сарајеву његов брат Љуба живо сећао да је у београдској кафани „Златна моруна“, играо билијар са болешљивим и повученим момком са фотографије објављене на

² У многим званичним биографијама Предрага Милојевића могу се прочитати нетачни подаци о месту рођења, који се касније некритички даље преносе и понављају. То је са аспекта науке недопустиво и некоректно. За наведену тврдњу погледати сајт: http://www.rtv.rs/sr_lat/magazin/vremeplov-rodjen-predrag-milojevic_165085.html (страница посећена 11.02.2015.)

новинским насловницама крајем јуна 1914. године. Био је то Гаврило Принцип који (како је комитски војвода Дуле Димитријевић касније причао Милојевићу), на обуци није могао из близине ни букву пиштољем да погоди, а у Сарајеву је прецизно устрелио надвојводу Фердинанда и његову жену. „То ми је остало у сећању и навело и сада на размишљање. Да је Принцип тада пуцајући на Фердинанда промашио као оно кад је гађао букву, Првог светског рата не би можда ни било. Не би можда ни сам Фердинанд био склон да изазива рат због неуспелог атентата на њега од једног болесног малолетника“ (Милојевић, 1994: 13).

Први светски рат Милојевић је провео као и већина деце у беди и немаштини, а на почетку сукоба био је рањен у ногу од аустријског шрапнела, који је дошао са друге стране реке са позиција непријатељске артиљерије. Милојевић кратко време под окупацијом похађа гимназију а затим је напушта и запошљава се у Електричној централи где остаје до ослобођења. Затим је у новоствореној држави по убрзаном курсу, за свега неколико месеци положио три разреда гимназије. Учио је у познатој Трећој београдској гимназији, која је изнедрила велики број угледних професора, адвоката, уметника, књижевника и других јавних радника.

Током школовања у гимназији захваљујући професору Момчилу Селесковићу заволео је филозофију и уписује се на студије те науке, код чувеног професора Бране Петронијевића. Стицајем околности иако му се смешила каријера у науци и рад на факултету, опробао се у новинарству. Ради у „Политици“ као новинар-извештач, а затим због доброг знања немачког језика постаје дописник из Берлина, где је упознао будућу супругу Имгард Краузе, ћерку познатог и богатог архитекте. Немачко Министарство пропаганде било је незадовољно Милојевићевим извештавањем, које је за Гебелсов укус било превише објективно и Рибникар је дописнику понудио нову дестинацију - Лондон. Предраг је радо прихватио понуђено место, где је заменио Владимира Дедијера, али се из Лондона три године касније вратио у земљу разочаран. Иако је Британију идеалистички гледао као средиште парламентарне демократије, по избијању Другог светског рата, њему је понуђено да као новинар учествује у британским пропагандним емисијама на српском језику. Пошто је као прави новинар одбио неетичку понуду, Милојевић је описао атмосферу у којој је напустио земљу коју је до тада високо ценио: „На броду, малом и старомодном на ком сам се нашао, било је само 12 путника, већином у униформама. Било ми је јасно да су то високи службеници који по званичној дужности одлазе у Француску. Сви су добили појасеве за спасавање и држали их припасане. Нисам га добио само ја. Кад сам се обратио првом официру, рекао ми је мало се снебивајући да појас за спасавање за мене није потребан. Видевши ваљда какво лице правим, потапшао ме по рамену. Један непожељан новинар напушта Енглеску. Нек му је срећно!“ (Милојевић, 1994: 104).

По доласку у Југославију, Милојевић је на предлог директора „Политике“ Рибникара постао шеф Централног прес бироа, који је био врховни цензорски орган у држави. У послератном периоду ова чињеница узимана је као основа за нападе на Милојевића, да је служио под режимом који је био близак Немачкој и да се бавио медијском цензуром. Са друге стране треба истаћи чињенице које Милојевића сликају у повољнијем светлу, као човека либералне оријентације. Идеја владе Цветковић-Мачек била је да се заузме нешто либералнији курс према медијима, а за место шефа Пресбироа на подстицај Михајла Константиновића, требало је поставити угледног професионалног новинара, који је уз то требао доћи из „Политике“. Тако је Милојевић, стицајем околности, постао први човек врховне цензорске установе, која се уз то бавила и „високософистицираном“ шпијунажом, што се у то доба сводило на прислушкивање телефонских разговора амбасада и дипломатских представништава, као и на слушање страних радио станица, посебно немачких и британских. Као врстан зналац страних језика и човек који је живео у престоницама две зараћене силе, Милојевић је дошао као логичан избор, а он гротескно описује свој први радни дан: „Први доживљај који сам имао у новом својству остао ми је у живом сећању. Кад сам ушао у велики хол зграде Председништва владе и прилазио лифту да се попнем на други спрат, у Пресбиро, на мене налете бркати жандармеријски наредник који је ту био на стражи. Ја сам увек имао респект према жандармима (једном сам то осетио и по леђима). Али ово је био обратан случај: жандарм је притрчао да ми отвори лифт. И док се лифт уздизао, он је стајао окрућен и салутирао. То сам сада ја њему уливао респект-представљао сам власт“ (Милојевић, 1994: 186).

На месту првог човека Централног прес бироа, Милојевић је имао задатак да обавештава највише државне функционере о писању и извештавању страних медија о Југославији. Његов положај био је високорангиран и по потреби службе Милојевић је често виђао кнеза Павла Карађорђевића, премијера Цветковића и остале битне политичке чиниоце у земљи. Као најважнија личност југословенског информативног система, Милојевић је присуствовао уласку Југославије у Тројни пакт у дворцу „Белведере“ 25. марта 1941. године, као и потоњем пучу који су два дана касније извели незадовољни официри. Посебно је истицано његово присуство при потписивању Тројног пакта, где је он био позван по протоколу и као представник медија, и његова улога се тиме завршавала, мада се може полемисати о Милојевићевом тадашњем ставу према том чину.

У ратно време Милојевића је задесила лична трагедија јер несрећним случајем губи једино дете, а занимљиво је како је успео да извуче брата из затвора Гестапоа. „Кад сам имао интервју са Хитлером, онај његов фотограф Хофман сликао је тако, шкљоцао, шкљоцао.... тада није било телевизије, ни касетофона, ни магнетофона, само фото-служба. Е тај чувени фотограф Хофман дао ми је један снимак, а на њему сам ја стајао према Хитлеру, из-

гледало је као да му ја нешто показујем. И Хофман је баш због тога мени донео ту фотографију и предао у клубу, јер је знао да ће ме то интересовати. Е ту слику сам, када сам за време окупације ишао код шефа Гестапоа због брата, понео да је покажем. Он се згрануо. Гледа мене, па гледа слику, загледа да провери да није фалсификат па ми каже: „Знате господине Милојевићу, да ја фирера никад нисам видео из близине!“. Знате, толико га је та наша слика импресионирао да сам и брата спасао...“ (Димитријевић, 2002: 15).

Одмах по ослобођењу Београда 20. октобра 1944. године, Милојевић је позван на састанак редакције „Политике“, али је морао да сачека неколико месеци са почетком новинарског рада, и то због примедбе Вука Драговића, како је наводно компромитован јер у старом режиму се експонирао као шеф Централног прес бироа. Милојевић након тога вредно ради у „Политици“; иако је морао да се потписује иницијалима, ипак се бавио оним што највише воли – новинарством, и за свој лист пише чак и након пензионисања, све до смрти. Објавио је више књига, превода, активно се бавио публицистичким радом, а доживео је да види како његов град по трећи пут бомбардују у току XX stoleћа. Предраг Милојевић умро је у дубокој старости 13. септембра 1999. године у Београду.

АНАЛИЗА НОВИНАРСКОГ РАДА

Иако је пред њим била каријера универзитетског професора и угледног научника, Предраг Милојевић је из економских разлога ушао у новинарство где је остао читавог живота, ако се изузме период под окупацијом и идеолошки мотивисано отпуштање из „Политике“. По сопственом сведочанству, Милојевића као студента занимају филозофски разговори, радо је читао Канта и Шопенхауера, а у младалачко доба новине га нису занимале. Пошто је био одличан студент ангажовао се као хонорарни асистент професора филозофије Бране Петронијевића. „Пут у научну каријеру био је тако рећи отворен. Да сам ту остао, ко зна шта би било од филозофије и од мене! Али, ето, постао сам новинар. Из идеализма? Не. Због плате. Код Бране имао сам хонорар од 350 динара месечно, а прва плата у *Политици* износила је 3.000 динара“ - искрено пише Предраг Милојевић наводећи основни мотив да се од науке окрене журналистици (Милојевић, 1994: 19).

Велики број његових пријатеља из школских дана били су у новинарству: Бата Вукадиновић, Лола Димитријевић, Сима Францен, што је сигурно утицало на Милојевића да се и он укључи у журналистику. Његова најближа околина није са одушевљењем прихватила одлуку да се посвети новинарству, о чему Предраг сведочи: „Новинари не уживају увек добар глас – ни новине. Кад сам пре 65 година постао новинар, моја баба ме је у чуду питала- „ју синко, шта ти је било!“. Ја тада нисам знао шта да кажем – не знам ни сада. Новинарство, чини ми се, није позив који се бира резонски, одме-

равањем разлога pro и contro. Нешто вас вуче и ако вас увуче, тешко је извући се“ (Милојевић, 1988: 45).

Као млад новинар Милојевић је по устаљеном обичају, кренуо да пише о разним областима, прошао је кроз скоро све рубрике и полако се профилисао у специјалисту за унутрашњо-политичке теме. На почетку новинарске каријере помаже уреднику унутрашње политике Власти Петковићу у прикупљању вести, писању извештаја, ради интервјуе. За ту рубрику било је увек обиље посла јер је политичка ситуација у Краљевини Југославији била крајње напета, на тренутке и трагична. Почео је да пише козерије у којима су главни ликови били политички актери. „Али моја главна рубрика била је политичка козерија, која се и тада звала „Београдска недеља“. Водио сам је годинама. Политика у то време није волела да се у унутрашњим политичким питањима ангажује кроз уводне чланке, па је политичко расположење провејавало углавном кроз Пјерову карикатуру и кроз козерију у „Београдској недељи“. Ту је могло слободније да се пише. Политичари су се махом устручавали да се ту же због исмејавања. А кад су у ретким случајевима то чинили, испадали су смешни“ (Милојевић, 1994: 20).

Предраг је био извештач из скупштине а као акредитовани новинар упознао је све важније политичаре и народне посланике. Пашића је оценио као одмереног и мудрог политичара који није волео да прима новинаре нити да им даје изјаве, а ако је нешто имао да саопшти, чешће је то чинио незваничним путем преко поверљивих људи који би то јављали редакцији. Милојевић је више пута имао прилику да интервјуише хрватског првака Стјепана Радића, о којем је написао козерију коју је пратила духовита Крижанићева карикатура, после чега се у Хрватској сељачкој странци дигла читава бура, те су обојица након тога избегавали поменутог политичара.

Милојевић је истакао један специфичан феномен који се тешко да наслутити у новинарству, а то је значај критике, па и новинарске карикатуре на популарност политичара, и јавних личности. „У старој Србији и бившој Југославији политичар највише критикован, нападан, карикиран био је Никола Пашић. А ушао је у историју као велики државник и политичар свог времена. Наравно, ако лупате у празно, оно звечи...Карикирање не мора да значи омаловажавање. За карикирање су погодне само маркантне личности, обично оне које по изгледу и карактеру имају неки „дефект“. Антони Инд се жалио да Дејвид Ло не може да га карикира – одвише је прописно леп. Черчил није имао ту сметњу. Код нас Пашић и Стјепан Радић, за широку популарност коју су уживали, имају највише да захвале Пјеровим карикатурама“ (Милојевић, 1988: 56).

У време када је Милојевић двадесетих година радио у „Политици“ то је био утицајан и читан лист, који је био смештен у троспратној згради у Македонској улици. У истом објекту били су станови директора Рибникара и уредника, док је на првом спрату била соба за новинаре. У тој редакцијској соби по Милојевићевом сећању била је само једна писаћа машина, док је

саставни део редакцијског простора био бифе, у који су навраћале најугледније личности ондашњег Београда. Пишући о својеврсној новинарској школи кроз коју су прошли сви млади новинари „Политике“, Милојевић је забележио како су процењивали да ли је неки текст добро написан. „У старој Политици имали смо чика Дишу, човека из народа па смо га ми звали „Vox populi“, јер је имао необично развијен здрав разум. Што чика Диша каже, знамо да то каже публика. Кад бисмо хтели нешто да пишемо, питали бисмо га: „Чика Дишо, да пишем то и то?“ Обично би говорио: „Пиши, али немој много мудро“. Читалац у новинама не воли велика мудровања. Ја сам се држао тог савета и добро сам пролазио код публике“ (Милојевић, 1988: 45). То био препознатљив стил „београдске школе“, која се одликовала јасноћом казивања, прецизним и одмереним реченицама, а употребљиван је искључиво књижевни језик, без страних речи и туђица.

Милојевић је на основу вишедеценијског искуства, нашем новинарству оставио низ значајних репортажа, извештаја, интервјуа, козерија, фелтона и других текстова који су добар приручник за сваког ко се бави, или жели да се бави журналистиком. Његов значај не огледа се само у одличним текстовима већ у дугом трајању, јер је био хроничар епохе, који се под старе дане сећао великих личности, које испуњавају странице уџбеника историје. Његов новинарски сензибилитет помогао му је да неке догађаје предвиди, јер када је као „Политикин“ дописник из Рима посетио Мусолинија, проицљиво је написао: „Јер фашизам не крије своје завојевачке циљеве; напротив он их с поносом истиче. Фашистичка литература и штампа називали су поробљавање Абисиније највећим и најславнијим колонијалним походом у историји света. Он свакако није највећи, још мање славан, али несумњиво, бар у овом случају, представља победу фашистичког агресивног духа над духом европског пацифистичког либерализма“ (Милојевић, 1980: 53).

Други светски рат провео је у Београду, а иако је по Рибникаровом налогу свега пар месеци био уредник колаборационистичког листа „Ново време“, после рата та чињеница је узимана као неоспорни факт његовог германофилства и послужила је за прогоне. Милојевић је краткотрајни уреднички стаж у „Новом времену“, видео као тешку обавезу, коју је морао да обави из осећаја лојалности према Рибникуру. Милојевић није био германофил, још мање присталица профашистичке политике, али су након рата чак и то што му је жена била Немица, неки узимали као отежавајућу околност.

Повод за избацивање из „Политике“ био је текст Мирослава Радојчића о смрти Еве Перон од 1. августа 1952. године када је на захтев Тита, који је Милојевића сматрао непоправљивим германофилом, Ђилас издао наредбу да предратни новинари имају бити истерани из листа. Милојевић се сећао тих за њега тешких дана: „Једноставно сам позван код Богдана Пешића, тадашњег главног уредника, и он ми је саопштио да морам да одем из „Политике“ по наређењу одозго. Примио сам то мирно, мада ми није било

право, али шта сам могао. Покупио сам своје ствари из фиока стола у спољнополитичкој рубрици, поздравио се с колегама који су ме запањено гледали и отишао³. Пошто више није имао стални посао, Милојевић је преживљавао превођењем и продајом слика немачких мајстора, што је иначе чинио и током окупације. Вратио се у „Политику“ тек 1957. године и радио до пензионисања које је уследило 1961. године. Врсни новинари попут Милојевића не престају са писањем када се пензионишу и Предраг је наставио да ради све до смрти.

Као новинарски вештак, Милојевић је оригиналан, пише смирено, једноставно, добро познаје историју и користи је за паралеле, а у своје текстове често уноси занимљиве анегдоте, које интригирају читаоца и уносе свежину у новинарску причу. Као врсни познавалац не само страних језика већ и европске културе, лако је налазио занимљиве приче, уобличавао је текстове тако да их просечан читалац у Југославији лако разуме, јер његова порука будућим новинарима је недвосмислена: „Лакше је писати компликовано него просто. А новинар мора упрошћено да пише и оно што је најкомпликованије, иначе није за новине. Познато је да је једном чувену Пулицерову награду за новинарство добила једна вест од три реда: „Власник аутомобила припалио шибицу да погледа мотор – остала удовица са два детета...“ Све речено“ (Милојевић, 1988: 48).

Предраг Милојевић је као и други ваљани новинари имао проблема са влашћу, посебно оном једнопартијском након Другог светског рата, а његово мишљење, засновано на искуству, конципирано је на сентенци да је свака власт алергична на слободу штампе. Боравећу у тоталитарним системима као дописник, увидео је шта значи снага слободне речи. Пишући о значају критике у новинарском раду Милојевић је забележио: „Са становишта слободне речи, за штампу је добро кад има шта да јој се приговори. Јер она је у свом бивству критичка. Али не мора да је увек негативна, чак ни по оног против кога је усмерена. Сваки јавни радник, био то политичар, друштвени руководилац, уметник, писац, припада јавности и подлеже критици јавног мњења за све што ради или не уради. При том, кад неко представља стварну вредност, носи у себи, критика се одбија од њега као о стену – штавише кроз критику се верификује његова вредност“ (Милојевић, 1988: 56).

Колико далеко је гледао у будућност, најбоље сведочи његово мишљење из 60-тих година прошлог века, да ни у демократским системима у приватним рукама, слобода штампе није увек зајамчена. Новинарима је оставио јасну поруку да требају извештавати јасно, тачно и објективно. Занимљиво је да у својој богатој каријери Милојевић није желео да прихвати дужност уредника иако је по свом знању и умећу, пре многих који су њему били уредници, заслужио то место: „Никад нисам био уредник. Додуше, неко

³ Цитат је доступан на сајту часописа Република, на веб адреси: http://www.yuorpe.com/zines/republika/arhiva/97/177/177_26.HTM (страница посећена 19.03.2015.)

време то нисам могао да будем и да сам хтео, али кад сам могао, није ми било стало до тога. Не волим да бришем што други пишу. Знам како је то кад гледам своје избрисано“ (Милојевић, 1988: 50).

ЗАКЉУЧАК

Новија историја српског новинарства тешко се може структуралније сагледати ако у њој нема Предрага Милојевића, као маркантне личности наше журналистике. Његов значај не огледа се само у дугом трајању, већ и у квалитетном новинарском раду који је био константа његовог професионалног стваралаштва на пољу новинарства. Најбоље сведочанство Милојевићевог рада и препознатљивог стила писања дали су сами читаоци, као меродавне судије сваког журналистичког прегнућа. Пишући о свом дугом радном стажу у новинарској професији, Предраг Милојевић је забележио једну анегдоту, која сведочи о важности дугог трајања у новинарском занату: „Добијао сам и награде, али једно похвално писмо ми лежи на срцу. Дошло је НИН-у пре много година, а писао га је један потпуковник у пензији поводом мог фељтона који је тада излазио у овом недељнику. У писму је стајало: Да ли је овај Предраг Милојевић, који сада пише код вас, неки род оном Предрагу Милојевићу који је давно пре рата писао за Политику, из иностранства?“ Потпуковнику у пензији остало је изгледа у сећању нешто што је читао од мене док је можда још био активан потпоручник....“ (Милојевић, 1988: 16).

Са критичког аспекта треба нагласити да је Милојевић био близак режиму кнеза Павла Карађорђевића јер да није било тако, никада не би добио високо место шефа Централног прес бирао. Такође је на месту и констатација да се окупационим властима чинио погодан за уредника „Новог времена“, иако је тај посао обављао кратко време и са жељом да исти што пре напусти. Милојевић је за време окупације из морања, привидно био лојалан грађанин Недићеве Србије, иако је био противник сваког тоталитарног система. Ни комунизам није у идеолошком смислу био његов избор, али је након рата морао да се уклопи у нова стремљења и владајући политички систем. Као великом новинару, самим тим и латентном критичару владајућег модела, Милојевићу није могао импоновати једнопартијски дух послератне Југославије, где је новинар био у истој равни са „идејно политичким радником“, како се тада говорило. У свом догађајима богатом животу имао је прилике да пише и извештава из нацистичке Немачке и фашистичке Италије, где се упознао са свим проблемима које има новинар који жели да поштује правила професије, тако да је послератни комунистички систем дочекао спреман да се суочи са идеолошким изазовима. Рад у партијски контролисаним медијима није га чинио срећним, али му је допуштено да ради оно што је најбоље умео – да се бави новинарством.

Милојевић ће остати уписан у историји наше журналистике као вештак заната, и као човек који наставља традицију нашег етички утемељеног новинарства, које је давно почео да формира Димитрије Давидовић. Све од њега до наших дана остала је потреба да се новинарством баве умни и образовани људи, који ће истински сведочити да су етичност и професионалност основни елементи новинарског заната, а значај Предрага Милојевића огледа се управо у чињеници да је својим животом и новинарским радом посведочио те принципе.

Можемо констатовати да је читав живот Предрага Милојевића добар приручник и својеврсна поука за будуће новинаре, како треба остати доследан професији и својим личним начелима. Чак и када је отпуштан, протериван из земаља у којима је радио на месту дописника, проглашаван за непријатеља, сумњичан и од нациста и од Британаца за нелојалност, Милојевић је смогао снаге и храбрости да буде оно што је остао целог века, честит и добар новинар, који је лојалан само својим начелима и читаоцима. У томе је његова величина и снага, а иако је можда било новинара који су боље писали и били више цењени од стране уредника, нико није имао дужи стаж у нашем новинарству од Предрага Милојевића, великог новинара који је био медијски сведок двадесетог века.

Vladimir Barović,
Department of Media Studies,
Faculty of Philosophy in Novi Sad.

PREDRAG MILOJEVIĆ MEDIA WITNESS OF TWENTIETH CENTURY

SUMMARY

Abstract: This paper analyzes the professional biography Preraga Milojevic, a journalist who had the longest life span in the history of Serbian journalism. In particular we look Milojevićev journalistic work and his engagement before World War II, when he was head of the Central Press Bureau, the supreme institution of the Kingdom of Yugoslavia censorship. The authors evaluated and specifically evaluated its professional and ethical form of work, and give their views Milojevićevog ideological orientation. The paper is well researched and analyzed Milojevićev writing style, punctuation circuit, the impact of “Belgrade school” attitude to historical figures and other elements that affect the work of journalists. Milojevic was evaluated as a journalist but are presented and the critical views that further illuminate his personality, which has not been sufficiently studied in our literature. We analyzed the overall significance of the action Predrag Milojevic to a fuller understanding of the recent history of Serbian journalism.

Key words: journalism, history, media, Predrag Milojevic, ideology.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ:

- Група аутора, (1992). *Два века српској новинарској*. Београд: Институт за новинарство.
- Љушић, Р. (2006). *Орјентални новинар, европски политичар Димитрије Давидовић (1789 – 1838)*. Београд: Политика - Тањуг.
- Димитријевић, К. (2002). Значај Хитлерове посвете, Сусрети и разговори с Предрагом Милојевићем (15): Глас јавности, 18.01.2002. Преузето са: <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2002/01/18/srpski/F02011701.shtml>
- Милојевић, П. (1980). *Био сам њисуиан*. Београд: Српска књижевна задруга.
- Милојевић, П. (1988). *Антимемоари – кажем ја себи*. Београд: Младост.
- Милојевић, П. (1994). *Све године овог века*. Београд: Политика.
- Рибникар, Д. (2009). Димитрије Давидовић – врхунски професионалац. *Димитрије Давидовић вечити савременик (1789 – 2009), Зборник радова*, 13-17.
- Недељковић, М. (2009). *Хроника Удружења новинара Србије 1941-2006*. Београд: Удружење новинара Србије.
- Влајчић, М. (2009). Предраг Милојевић о Хитлеру. Блиц, 05.10.2009. Преузето са: <http://www.blic.rs/Komentar/Cigla-u-zidu/153754/Predrag-Milojevic-o-Hitleru-Политика, дневни лист, Београд>.
- Република, месечник, Београд, Десант (фелтон). Преузето са: http://www.yuope.com/zines/republika/arhiva/97/177/177_26.HTM
- http://www.rtv.rs/sr_lat/magazin/vremeplov:-rodjen-predrag-milojevic_165085.html